

2.2 KOMITÉ FOR ETIKS BERETNING 2021-2024

Disposition

1. Indledning
2. Kommunikation og formidling
3. Telefonrådgivningen
4. Nordisk og internationalt samarbejde
5. Samarbejde med bestyrelsen i Dansk Psykolog Forening
6. Behandling af indkomne klager og henvendelser
7. Økonomi
8. Forslag til handleplan for 2024-2027

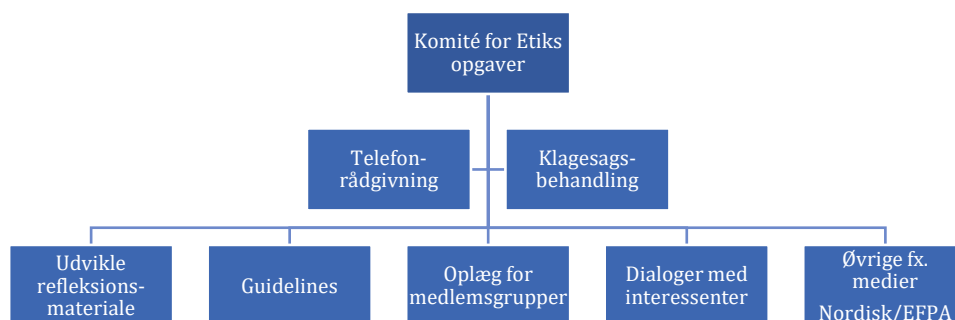
1. Indledning

Komité for Etik har til opgave at:

- Udbrede kendskabet til de etiske principper for nordiske psykologer (NEP).
- Øge bevidstheden i medlemskredsen om etiske dilemmaer, som knytter sig til psykologfaglige funktioner.
- Yde rådgivning til foreningens medlemmer om etiske dilemmaer og aspekter.
- Behandle klager over ikke-autoriserede psykologer og kollegiale klager.

Komité for Etik valgte i GF-perioden 2018-2021 at formulere en kommunikationsstrategi for at styrke profilen på etikområdet med flere aktiviteter udover de klassiske med adgang til telefonrådgivning, klagesagsbehandling, udarbejdelse af pjecer på udvalgte temaområder og bidrag til enkelte kurser. Oplagte udfordringer var således at blive mere synlige og aktive nok over for medlemmerne i forhold til brugen af etiske principper, bryde med opfattelsen af, at vi primært er et klageorgan og fremme en mere indbydende profil for materialer om etik på foreningens hjemmeside.

I beretningen vil der blive redegjort for, hvordan vi i denne GF-periode har efterlevet vores opdrag via de konkrete aktiviteter og vores bestræbelse på at udfolde vores kommunikationsstrategi i praksis.

Mødeaktivitet:

I løbet af hele 2021 afholdt Komité for Etik 11 møder, 7 møder i 2022 og 8 møder i 2023 og afholdt/planlagt 4 møder i foråret 2024 forud for GF 24. Møderne veksler mellem Dansk Psykolog Forenings lokaler i København og Århus, således at formanden pendulerer. og sekretariatsmedarbejdere ved møder i Århus deltager virtuelt tillige med medlemmer, for hvem det fra tid til anden er nødvendigt. Den ordning er ressourcemæssigt besparende i forhold til rejseudgifter, da fire medlemmer af Komité for Etik fra start var fra Jylland.

En mødeordning, der samtidig har givet mulighed for at afholde flere arbejdsmøder i tilknytning til Århusmøderne primært mellem Johanne Bratbo og Søren Willert, der haft bedst tid til udarbejdelse af forslag til drøftelse i Komité for Etik i forhold til udvikling af elementer til refleksionsmaterialet besluttet på GF 2021. Udover disse møder er afholdt flere samarbejds møder med Dansk Psykolog Forenings ledelse, kursusafdelingen og sektionen DP Studerende, m.v..

Derudover har Komité for Etik holdt sit **årlige 2-dages arbejdsseminar** i København i januar 2022, januar 2023 og januar 2024, hvor en lang række temaer er blevet behandlet, herunder kommunikationsstrategi med besøg fra Dansk Psykolog Forenings kommunikationsafdeling, justeringer til den danske oversættelse af de justerede etiske principper for nordiske psykologer (vedtaget på GF 2021 i engelsk version), temaliste til arbejdet med refleksionsopgaven og notat om diagnoseproblematik og etik, temaer til artikler, tjek af opsætning af materialer på hjemmesiden, erfaringer fra oplæg for medlemsgrupper, planlægning af virtuelt fyraftensmøde, dialog med Dansk Psykolog Forenings repræsentanter i Psykolognævnet, og forberedelse af handleplan for GF-perioden 2024-2027, m.v.

Det har således været en meget aktiv GF-periode med kommunikations- og formidlingsopgaver samt mange punkter og temaer til behandling på dagsordenen til Komité for Etik's møder.

Sekretariatsbistand

Komité for Etik serviceres af en juridisk konsulent og studentemedarbejder i Dansk Psykolog Forening

Samarbejdet har, trods disse skift, i hele perioden været meget tilfredsstillende og velfungerende og baseret på en klar arbejdsfordeling, hvor formanden forbereder dagsordener og bilag til opsætning i sekretariatet, indgår aftaler og udarbejder program for seminar m.v., og sekretariatet forbereder klager og henvendelser til behandling og booker lokaler.

Komitéens sammensætning i indeværende GF-periode:

- Formand: Johanne Bratbo
- Næstformand: Charlotte Boel
- Karin Rønnebæk-Kornum
- Line Rasbak
- Søren Willert
- Jens Jacob Prasse (suppleant)

Karin Rønnebæk-Kornum har grundet arbejdspress måttet tage orlov fra Komité for Etik i flere perioder. Jens Jacob Prasse valgte at trække sig som suppleant i juli 2023.

Den ugentlige telefonrådgivning er i hele perioden fortsat varetaget af næstformand Charlotte Boel.

Formand Johanne Bratbo blev i november 2021 udpeget som repræsentant i Board of Ethics i regi af EFPA (European Federation of Psychologists Association).

2. Kommunikation og formidling

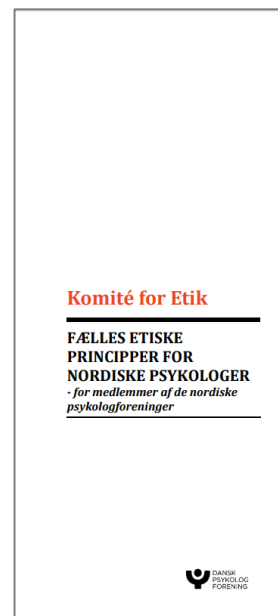
Arbejdet med udvikling af refleksionsmateriale ihht. handlingsplanen fra GF 2021:

På GF 2021 fremlagde Komité for Etik et forslag til udarbejdelse af forskellige elementer til et refleksionsmateriale til Dansk Psykolog Forenings hjemmeside under etik (www.dp.dk/etik), som blev godkendt som afsæt for det videre arbejde. Formålet med materialet er i høj grad at kunne lette adgangen til indsigt og refleksion omkring etik for medlemmer, men især også at kunne fremme interessen for brug kollegialt på arbejdspladser, i netværk, supervision og andre formidlings- og undervisningssammenhænge. Ønsket er et materiale, som kan have generel interesse, og som er mere vedkommende og tilgængeligt end blot pjecemateriale.

Fra efteråret 2021 har Komité for Etik derfor målrettet arbejdet videre med udvikling af en række elementer til refleksionsværktøj med afsæt i elementer i den illustrationsmodel, som blev præsenteret på GF 2021.

Komité for Etik har undervejs haft et givende samarbejde med kommunikationsafdelingen i Dansk Psykolog Forening indtil foråret 2023 med præsentation af status og elementer, sparring og afklaring af, hvordan materialerne bedst kan opsættes sig på hjemmesiden.

Den 7. marts 2023 fik Komité for Etik mulighed for at orientere på et formandskollegiemøde om materialets eksistens, herunder uddelt folder med de etiske principper og ”spillekort”, der kan downloades fra hjemmesiden, men også haves i en trykt version bl.a. til brug ved oplæg for medlemsgrupper.

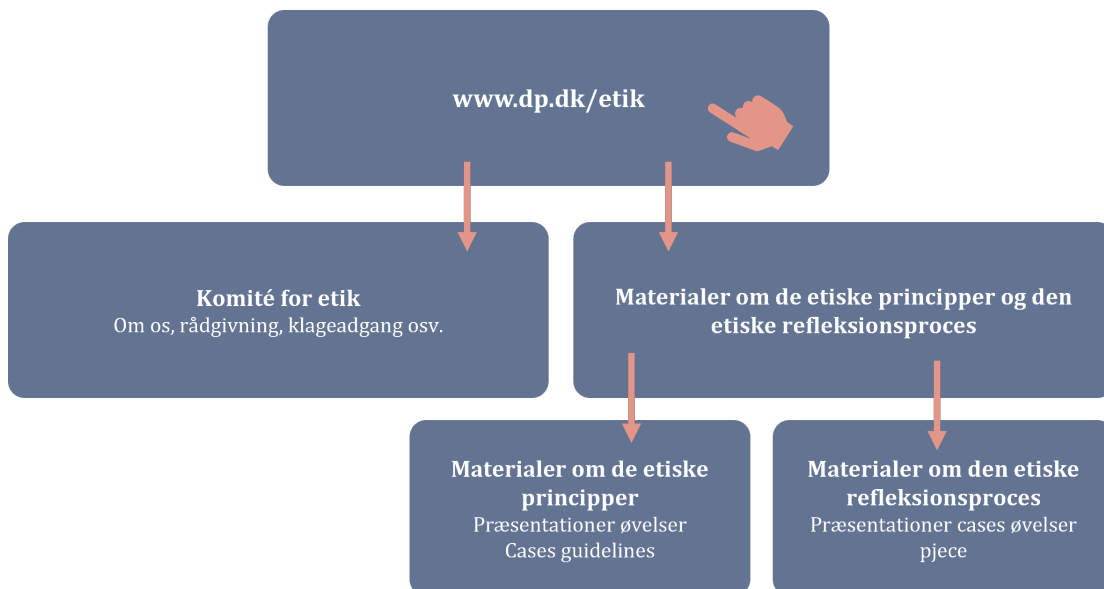

Ny hjemmeside i Dansk Psykolog Forening

Det har været en stor fordel for Komité for Etik, at Dansk Psykolog Forening udviklede en ny hjemmeside, da det har gjort det langt nemmere at søge på etikområdet (www.dp.dk/etik), justere og supplere søgeord.

En øget medlemsinteresse for etik som tema kan også aflæses i udviklingen i trafikken på Dansk Psykolog Forenings nye hjemmeside fra efteråret 2022 og frem, hvor etikområdet blev langt mere synligt og nemmere at klikke sig frem til. Der er en eksplosiv tendens i udviklingen i de månedlige besøgstal i 2023 sammenlignet med 2024 (januar-april) på hele 58,9%.

Dansk Psykolog Forenings kommunikationsafdeling har varetaget opgaven med tilpasning på Dansk Psykolog Forenings hjemmeside og har senest bl.a. har været behjælpelig med, at vi i foråret 2024 fik reorganiseret refleksionsmaterialernes opsætning mere brugervenligt på hjemmesiden.

Inspiration til elementer i refleksionsmateriale

Inspiration til flere af elementerne er hentet fra input fra den spørgeskemaundersøgelse, som Komité for Etik gennemførte blandt decentrale enheder i 2019/2020, som klart understøttede intentionen om at udvikle refleksionsmateriale og bidrog med en række eksempler på etiske dilemmaer fra praksis.

I løbet af efteråret 2021 udarbejdede Komité for Etik en samlet oversigt over de i alt 67 eksempler, der viste, at kun 14 % omhandlede direkte klientarbejde, mens 86 % omhandlede dilemmaer knyttet til rammebetingelserne for arbejdet. At psykologers arbejdsvilkår kan være under pres, bekræftes også, i de sammenhænge hvor Komité for Etik i GF-perioden har været ude og holde oplæg for medlemsgrupper, der også i sig selv bidrager med flere eksempler, også om at tiden til fælles etisk refleksion som del af den daglige kultur let kommer under pres.

Komité for Etik fortsætter arbejdet med udvikling af elementer og cases, men nedenstående oversigt viser i overskriftsform, hvad der på nuværende tidspunkt er at finde på hjemmesiden under etik, og hvor nogle af de udvalgte cases er illustreret i en grafisk filmversion. Denne form

er valgt for at sikre så stor neutralitet på personpræsentationen som mulig og maksimal opmærksomhed på dialogen:

Om refleksionsmaterialet på www.dp.dk/etik

- Præsentationer – Basis (PP slides):
Hvorfor har vi etiske principper for psykologer? Hvorfor ser principperne ud, som de gør? Forskel mellem lov og etik. De fire etiske principper
- Casevignetter (klassiske dilemmaer og områdespecifikke)
- Grafisk filmillustration af udvalgte cases →
- Kulturelle øvelser
- Cases til belysning af den etiske beslutningsproces
- Materiale til inspiration om at forholde sig til kollegers etiske udfordringer
- Artikler
- Pjecer/guidelines

Eksempel fra kommunikation i grafisk film

De neutrale ansigter → fokus på ramme og dialog

Særlige temaer i fokus

Komité for Etik har også haft drøftelser omkring **diagnoseproblematik og etiske udfordringer** i lyset af, at diagnosticering fylder stadig mere i psykologfunktioner, ligesom diagnoser benyttes som terminologi i myndigheds- og systemsammenhænge.

Drøftelserne er resulteret i et længere notat med Søren Willert som vores skribent. Der har været engagerede debatter og refleksioner undervejs, som handler om langt mere end ”for eller imod diagnoser”, som vi ikke anser for at være vores ærinde her i rollen som Komite for Etik, men derimod mulige etiske aspekter. Notatet klagøres til hjemmesiden under etik.

Endvidere har vi også har taget hul på en snak om **supervision og etik**. Sidstnævnte oprindelig med afsæt i en guideline om supervision udarbejdet af en arbejdsgruppe under Board of Ethics i EFPA, som vi fik Dansk Psykolog Forenings Selskab for Supervision til at kommentere. I stedet har Søren Willert arbejdet videre med et oplæg, der omhandler forskellige interventionsformer på området (supervision, rådgivning, coaching, etc.) og disses forskelligheder og etiske fordringer. Dette notat er nu også sendt videre til selskabet til kommentering.

Endvidere har medlemmer af Komité for Etik været med til at udarbejde to artikler til hjemmesiden under etik om hhv. en svær børnesag og udfordringer ved at være ny psykolog i mødet med praksis.

Revidering af eksisterende pjecemateriale

Det tidligere Etiknævn har udarbejdet pjecemateriale, som har en del år på bagen, og hvor Komité for Etik har overvejet behovet for gennemsyn og evt. justeringer, som vi også har taget konkret hul på.

- **Psykologen og medierne**

Denne pjece har mange vigtige betragtninger og gode råd, som stadig er aktuelle, men som helt primært har som afsæt, at det er medierne som kontakter psykologer for viden, kommentarer og

udtalelser. Med de sociale mediers indtog og tilstedeværelse i stigende grad i mediebilledet og psykologers egen mulighed for at markere sig, er gode råd i lighed med signalet ”*tænk før du taster*” også blevet relevant. Komité for Etik har derfor også haft en dialog med konsulent Lotte Kjærside og Uddannelseschef Signe Groth-Brodersen om mulige forslag til tilføjelser også med relevans for Dansk Psykolog Forenings Fortalerkursus til medlemmer.

- **Børnepsykologiske undersøgelser**

Der sker rigtig meget - også lovgivningsmæssigt - på børne- og ungeområdet, og i samarbejde med formanden for Dansk Psykolog Forenings selskab for børnesagkyndige har vi fået konkrete forslag til nogle faktuelle og sproglige ændringer til opdatering af den hidtidige pjece, som Komité for Etik vil implementere.

Samarbejde med Magasinet P

Komité for Etik har i flere år haft et ønske om også at kunne synliggøre etikken i vores foreningsblad Magasinet P og blev derfor meget glade for, at den nye redaktør Christian Nørgaard selv hurtigt efter sin tiltrædelse rettede henvendelse til Komité for Etik, hvor vi på et møde drøftede perspektiver for et samarbejde med afsæt i forskellige temaer. Helt konkret udmøntede samarbejdet sig i 2022 sig i en artikel med titlen ”**Hvorfor har vi etiske principper?**” ved formand Johanne Bratbo, som blev bragt i magasinet nr. 3, 2022. Artiklen er ligeledes at finde under Komité for Etik's materiale på Dansk Psykolog Forenings hjemmeside. Artiklen indeholdt også en invitation til decentrale enheder/medlemsgrupper om at Komité for Etik stillede sig til rådighed for oplæg.

Som led i det fortsatte samarbejde har Komité for Etik overleveret en temaliste med afsæt i drøftelser i Komité for Etik:

- Diagnosesproget – hvordan snakker vi om klienterne?
- Problemer med kollegial etik
- Seksuelle forhold til klienter
- Kan psykologer afstå/frabede sig opgave pga. personlige overbevisninger/holdninger? (Conscientious Objection)
- Telefonrådgivningen – hvad får man her og synliggørelse?
- Arbejdsvilkår og affødte etiske udfordringer
- Refleksionsmateriale om etik – synliggørelse

Første bidrag herfra til Magasinet P bliver forventeligt en klummetekst om diagnoseproblematik og etik, der bringes i nr. 2 2024. Afsættet hertil er det tidligere omtalte lange notat om temaet, som Komité for Etik har udarbejdet til hjemmesiden på baggrund af lange drøftelser undervejs i perioden. Notatet vil være at finde på hjemmesiden derefter.

Nogle af de andre valgte temaer tager afsæt i, at der blandt psykologer som faggruppe, i lighed med andre professionelle grupper, kan trives tabuer, som der er behov for at få synliggjort, så refleksionen over viden, holdninger og adfærd får bedre betingelser.

Oplæg for medlemsgrupper og virtuelt fyraftensmøde

Komité for Etik har på GF 2021 og sidenhen ved flere lejligheder i Dansk Psykolog Forening-regi gjort opmærksom på, at vi efter nærmere aftale stiller os til rådighed for at bidrage med oplæg i forbindelse med arrangementer i decentrale enheder og medlemsgrupper. Og glædeligt har flere enheder taget imod tilbuddet – i alt 13 i indeværende periode. Derudover har Komité for Etik også afholdt **virtuelt fyraftensmøde** den 28. februar 2024, hvor der deltog 60 medlemmer.

Rammen for oplæg er som basis en orientering om etiske principper og rammerne heromkring, og suppleres så med oplæg til temaer, som rekvirenterne forud har modtaget input til fra kommende deltagere.

Vi har i indeværende GF-periode været en del omkring - også geografisk: Ålborg, Mariager, Århus, Viborg, Herning, Åbenrå, Middelfart, Roskilde, Region H og Københavns Kommune - fordelt på udvalgte kredse, selskaber, sektioner, netværk og arbejdspladser:

Årstal	Kreds	Selskab	Sektion	Netværk	Arbejdsplads
2021		Misbrugspsykologi			Børne- & ungdomspsykiatrisk afdeling i Region H
2022	Sønderjylland			Børnesagkyndige	TR-klub Mariagerfjord
2023	Ringkøbing Viborg Roskilde		DP Studerende (temadag)		
2024	Midtjylland	<i>Beskæftigelsespsykologisk Børne- & ungdoms- psykologisk</i>			Familiepsykologer i Københavns kommune
I alt	4	3	1	2	3

Angivet med *kursiv*: afvikles i maj 2024, angivet med rødt: afventer konkret aftale

Opsamlinger fra disse oplæg indgår i arbejdet hos Komité for Etik som erfaringer til videre formidling, og Komité for Etik fastholder derfor også dette tilbud i handleplanen for GF 2024-2027. Hvor det er muligt, har vi deltaget to fra Komité for Etik, dvs. udover formand Johanne Bratbo også Søren Willert eller Charlotte Boel, og ved det virtuelle fyraftensmøde Johanne Bratbo, Søren Willert og Line Rasbak.

Generelt oplever vi ved disse arrangementer en stor interesse for at reflektere og et savn efter dette som prioriteret tid i hverdagen og en bekræftelse på fornemmelse af, at fagpolitik og etik hænger tæt sammen.

Arbejdsbetingelserne på mange psykologarbejdspladser, men også i privatpraksis, kan være med til at forstærke oplevelsen af etiske dilemmaer i psykologydelserne på grund af opgavemængde, bredde og tyngde, omstruktureringer, sygemeldte kolleger uden vikardækning, dokumentationskrav., mv.

Nogle udvalgte eksempler på etiske problemstillinger fra mødet med medlemmerne:

- Unge psykologer i psykiatrien, der kan føle sig presset på kompetencer
- Ængstelse for at sige fra med afsæt i etikken i forhold til ledelsen - især overfor lægefaglighed
- Diagnostisk - hvor psykologen er en del af udredningen, men ikke oplever, at man når helt omkring - og samtidig føler/skal stå til ansvar i forhold til patienten

- Forskellige kulturer og praksis mellem afdelinger i forhold til mødet med pårørende og forståelsen for deres viden/synspunkter og genkendelse af udredningsresultater/diagnoser
- At undgå forråelse i hverdagen, når der er mange opgaver, meget pres på flow og afklaringer
- Samarbejde med Psykolognævnet i klagesager vedrørende børnesagkyndige undersøgelser, hvor det er svært at få forståelse for samspil mellem opdrag og vilkår. Herunder etiske dilemmaer og oplevelse af "akademisering"
- Usikkerhed på gældende lovgivning, når man som ansat i én sektor leverer rådgivning og terapi i en anden sektor – f.eks. på uddannelsesområdet og forældrenes adgang til indsigt, når de unge søger rådgivning
- Psykologers ageren på sociale medier, hvis og når tonen bliver hård, eller man efterlyser kolleger til sager eller omtaler elementer heri
- Udfordringer med myndigheders 'Bestiller – Udbyder – Udfører'-model, hvor f.eks. sagsbehandler kan "bestille" ydelser hos psykolog, som ikke forekommer helt relevante
- Pres på metodevalg og evalueringmetoder (f.eks. FIT) som kan gøre matching klient-psykolog-situation mere vanskelig
- Dokumentationskrav og -praksis. som forbruger megen arbejdstid i forhold til de konkrete ydelser

Psykologistuderende og etik

På GF 21 havde Komité for Etik stillet forslag om at udarbejde et kursus/temadag for studerende om etik som tilbud til foreningens studentermedlemmer. Dette i erkendelsen af, at en afsøgning blandt universiteternes psykologiuddannelser i 2019/2020 viste store forskelle i forhold til prioritering af undervisningen i etik.

Bestyrelsen anbefalede ikke forslaget, men vedgik intentionen med alternativt forslag om at området inkorporeredes i en virtuel "præsentationspakke" fra Dansk Psykolog Forening til studerende og nye kandidatmedlemmer. Komité for Etik besluttede derfor i første omgang at afvente Dansk Psykolog Forenings initiativ i så henseende. I 2023 har Dansk Psykolog Forening taget initiativ til, at kommende kandidatmedlemmer over en periode på et halvt år får tilsendt seks e-mails med relevant viden om Dansk Psykolog Forening og den sjette e-mail heraf henviser til etik og refleksionsmaterialet!

DP Studerende (tidl. Studentersektionen)

Komité for Etik og sektionen DP Studerende tog dog selv i 2022 initiativ til et samarbejde i forlængelse af fælles deltagelse i et panel ved årsmødet i 2022, fordi behovet for at få formidlet etik under studiet klart blev set som et behov.

Samarbejdet mandede konkret ud i, at Komité for Etik afholdt **et pilotforsøg med en temadag om etik** for en gruppe på 10 studerende i Århus (fra Ålborg, Århus, Syddanmark, København) den 13. maj 2023, hvor Line Rasbak fra Komité for Etik også havde et oplæg om erfaringerne ved at være ung psykolog og møde praksis. Selvom flere deltagere kun var på 2.-3. semester i studiet, var tilbagemeldingen, at etik og formidling herom er vigtig!

På grund af arbejdspress også hos de studerende har samarbejdet været lidt i dvale, men det fortsætter i den kommende GF-periode. Komité for Etik har også haft en opsøgende kontakt til Aarhus Universitet og fået anbefalet at tage kontakt til studenterorganisationen FAPIA, der står for en del kurser til studerende.

Etikformidling på KU

I efteråret 2022 fik formanden i Komité for Etik Johanne Bratbo en henvendelse fra KU (Københavns Universitet) om interesse for at forestå forelæsningserne i etik for psykologistuderende under et praktikmodul, hvor der også sideløbende undervises i lovgivning. Opgaven forekom oplagt i kombination med engagementet i Komité for Etik. De foreløbige erfaringer for forløbet i 2023 og nu i 2024 (hvor der også indgår deltagelse i eksaminationen af studerendes praktikopgaver) er, at det giver rigtig god mening, og at interessen er til stede hos de studerende. Derudover også en forelæsning for bachelorstuderende.

Fornemmelsen er, at KU klart nu prioriterer både lovgivning og etik som vigtig viden for de studerende, og at samarbejdet også kan virke lidt som en bro til Dansk Psykolog Forening. Erfaringen er også, at vi som psykologer bør være meget opmærksomme på sikring af kvaliteten i praktikken - ikke mindst, hvis det element skulle komme under pres i forhold til Folketingets beslutning om at "slanke/afkorte" nogle af de akademiske uddannelser.

Årsmøde i september i Dansk Psykolog Forening

Dans Psykolog Forening holdt årsmøde den 27. august 2022 med temaet "Psykologien i en digital tidsalder", hvor medlemmerne kunne deltage både fysisk og digitalt. For os, der deltog fysisk, var det en dejlig oplevelse igen at kunne have dialoger med kolleger. Programmet var fyldigt med mange præsentationer fra psykologer om arbejdet med digitale ydelsesformer og terapier.

Årsmødet blev afsluttet med en paneldebat mellem fungerende formand Dea Seidenfaden, formand for DP Studerende, Karla Braga, og formand for Komité for Etik, Johanne Bratbo. En velforberedt seance med god stemning og godt ledet af udspørger, og som det gav god mening at være inviteret til for Komité for Etik.

Komité for Etik havde forud forsynet Dansk Psykolog Forening med udkastet til opdaterede anbefalinger i forhold til etik ved internetbaserede ydelser udarbejdet af arbejdsgruppe under Board of Ethics i EFPA-regi.

3. Telefonrådgivningen

Formål:

At yde rådgivning om etiske spørgsmål, som medlemmerne har behov for at drøfte og reflektere over i forbindelse med deres praksis, at styrke opmærksomheden på etiske dilemmaer og håndteringen af disse samt at formidle kendskabet til de etiske principper for nordiske psykologer og den etiske beslutningsproces.

Rammer for den telefoniske rådgivning

Der er afsat to timer ugentligt.

Telefonrådgivningen er tilgængelig onsdage og torsdage fra kl. 8-9 på mobil 92 44 94 81 samt adgang til at sende e-mail på etik@dp.dk.

Telefonen betjenes ikke i ferie og helligdage. Rådgivningen er siden januar 2019 varetaget af Charlotte Boel.

Antal henvendelser

Gennemsnitlige antal henvendelse årligt ligger på 30-35. Henvendelser sker både fra autoriserede og uautoriserede psykologer, og fra forskellige typer arbejdspladser, såvel som fra psykologer fra privat praksis og ansatte i kommuner, regioner og staten m.v.

Erfaringsmæssigt modtager rådgiver også e-mails fra psykologer, der ønsker rådgivning. Flere af disse kan have et komplekst indhold, som ikke kan besvares enkelt, og derfor opfordres psykologen i flere tilfælde til at ringe til rådgivningen. I 2020 overtog sekretariatet henvendelser via e-mail, og henvendelser fremsendes derfra til Komité for Etik's rådgivning. Såfremt henvendelsen drejer sig om juridiske forhold, henvises til konsulenterne i Dansk Psykolog Forening.

Derudover kan der forekomme henvendelser, som er udtryk for et akut krisebehov, der skal handles på, hvorfor disse tilstræbes besvaret så hurtigt som muligt. Flere psykologer kan henvende sig flere gange om samme eller tilsvarende sager, hvorfor det vurderes, at det er hensigtsmæssigt med samme rådgiver ved telefonen. Det betones samtidig, at tilbuddet er rådgivning og ikke supervision.

Typen af henvendelser

Medlemmerne henvender sig med en række forskellige problemstillinger og etiske udfordringer, som både vedrører konkrete cases (hvor dilemmaer og valg af fremgangsmåde er i spil) og arbejdspladsrelaterede problemstillinger (f.eks. uklarhed om egne roller affødt af pålæg fra ledelse om opgaver, konflikter i psykologgruppe eller usikkerhed på håndtering af myndighedsstrukturer, der har betydning for tilgang eller tilbud til klienter).

Nogle udvalgte eksempler:

Tværfagligt samarbejde i kommunal og regional regi:

Håndtering af journalisering og tavshedspligt og udfordring i at få andre faggrupper – og i nogle tilfælde leder af anden faglig baggrund – til at forstå/acceptere psykologens tavshedspligt i terapeutiske samtaleforløb.

Udfordringer, når diverse tværfaglige journaliserings systemer tillader andre faggrupper at kunne få adgang til psykologens journaler – og dermed gør det udfordrende for psykologen at kunne opretholde tavshedspligten.

Selvstændige:

Udfordringer med at opretholde en fælles forståelse af rammerne for et psykologfællesskab, samt bekymringer om kollegers psykologfaglige tilgang til klienter.

Kommunale psykologer i PPR:

Uenighed eller bekymring omkring privatpraktiserende psykologers fortolkning af testmateriale eller anbefalinger, som bliver tilsendt PPR eller medbragt af forældre. Samt bekymringer om boniteten af andre faggrupperes udredninger (herunder sygeplejersker på privathospitaler eller hos privatpraktiserende psykiater).

Privatpraktiserende:

Klienter, der får korte forløb via henvisninger fra f.eks. forsikringselskaber – og som ikke altid er tilstrækkelige til at kunne hjælpe klienten forsvarligt. Vigtigheden af forventningsafstemning ved opstart af et forløb.

Nyuddannede psykologer:

Forvaltning af tavshedspligt i arbejdet med børn og unge under 18 år. Gennemgående oplevelse af arbejdspress i PPR og psykiatrien og de udfordringer, dette medfører i forhold til at kunne opretholde et psykologfagligt niveau og uden at gå på kompromis med psykologfagligheden.

Principper i spil

De etiske principper som oftest er i spil: **Respekt. Kompetencer. Ansvar.**

Medlemmer, som henvender sig i rådgivningen, er opmærksomme på behovet for at vende dilemmaer og herigennem også være med til at forebygge forværring af situationer eller træffe "forkerte" valg. Princippet om ansvar spiller derfor også en særlig rolle her.

Feedback

Rådgivningen har i flere tilfælde (som følge af henvendelser) givet inspiration til, at der på nogle arbejdspladser er blevet større fokus på de etiske principper og aspekter med afsat tid af til at arbejde med disse. Som rådgiver oplever man ofte at få en positiv feedback med budskaber om vigtigheden af adgang til en telefonrådgivning, hvor det er muligt at udfolde etiske dilemmaer og/eller blive bekræftet i egne overvejelser.

4. Nordisk og internationalt samarbejde

4.1 Nordisk samarbejde

Der er en mangeårig tradition om samarbejde mellem de nordiske psykologforeninger og deres etiknævn, og de årlige nordiske etikseminarer opleves altid givende i forhold til at drøfte fælles temaer, nationale udviklingstræk, mv.

Godkendelse af justeringer i de etiske principper for nordiske psykologer

Forslaget til justeringer (primært sproglige) i de etiske principper for nordiske psykologer forelå til medlemmernes godkendelse på GF21 i en engelsk version. Ændringerne blev vedtaget - og i Dansk Psykolog Forening som den første af de nordiske foreninger. Afhængigt af årstal for generalforsamlingerne i de øvrige nordiske foreninger er ændringerne i årene herefter nu også vedtaget.

Principperne er fortsat i overensstemmelse med intention og principper i EFPA's Meta Code of Ethics, som krævet ved medlemskabet heraf, men står også som angivet i vedtægterne i egen ret.

Nordiske etikseminarer

Komité for Etik deltager med repræsentation i det årlige nordiske etikseminar i september for etiknævn i de nordiske psykologforeninger samt Færøerne – sædvanligvis ved formand og næstformand og så hele etiknævnet fra værtslandet. Seminarerne går på omgang mellem de nordiske lande.

2021: Norge - i Bergen

Her deltog kun formanden Johanne Bratbo fra Danmark, da valgene til Komité for Etik endnu ikke var offentliggjort efter GF21. Her var de justerede princippers vedtagelse på dagsorden sammen med bl.a. temaet om klagesagsbehandlingsprocedurer i de enkelte lande og udfordringer og udviklinger heromkring – de første skridt fra megen bureaukrati til mere dialog med indklagede, samt at tage hul på debat om behovet for mere kommunikation og formidling om etik til medlemmerne.

2022: Island – Reykjavik

Her deltog Johanne Bratbo og Charlotte Boel, der nu var udpeget som næstformand. Temaerne fortsatte i forlængelse af sidste års dagsorden, men også med præsentation af status for undervisning af studerende i etik i de enkelte lande, hvor der eksisterer store forskelle - også mellem de enkelte universiteter nationalt. Sverige havde bemærkninger om anbefalinger fra EFPA om krav til klagesagsprocedurer, og Danmark orienterede om temaer behandlet i Board of Ethics i EFPA.

Island præsenterede en analyse af udviklingen i antallet og typer af klager over en 25-årig periode med etiknævn. Endvidere en case med klage til etiknævnet over psykolog, der yder psykedelisk assisteret terapi og som indgår i et netværk af ikke-psykologer omkring denne praksis, og hvor der var stor bekymring for behandling af klienterne.

2023: Finland – Helsinki

Her deltog Johanne Bratbo og Charlotte Boel. På dagsorden var denne gang temaet om kommunikationsstrategi og rådgivning til medlemmerne. Udviklingen siden sidst i forhold til ændring af klagesagsprocessen i Norge og Finland i retning af mindre bureaukrati og mere dialog i lighed med Sverige. For Norge også en ændring i forhold til at mindske meget stor klagemængde ved at vise visse sager videre til offentlige nævn. Udfordringer omkring sociale medier som tema og endelig et oplæg fra Turku Universitet om et projekt, der forsker i processer omkring etisk tænkning.

Deltagerne på etikseminar i Helsinki 2023

2024: Danmark – København

I september 2024 er det Komité for Etik tur igen til at være vært for det årlige seminar, og programmet vil blive drøftet og fastlagt, når GF 24 er afholdt, og valg til Komité for Etik er afklaret. Praktiske rammer er dog afklaret forud.

I år vil således alle medlemmer af Komité for Etik deltage i det nordiske seminar og Komité for Etik ser frem til at påtage sig værtskabet denne gang. Det blev drøftet på seminar i Helsinki om Færøerne også skal være med i kredsen, der afholder seminar på et tidspunkt.

4.2 Internationalt samarbejde

Der er tradition for at formanden for Komité for Etik (tidligere Etiknævnet) udpeges som Dansk Psykolog Forenings repræsentant til Board of Ethics i EFPA (tidligere Standing Committee on Ethics). EFPA har to-årige GF-perioder.

DP afholdt den 5. marts 2024 et orienteringsmøde for sine udpegede repræsentanter i EFPA's arbejdsgrupper, hvor vi kunne udveksle erfaringer og få information om Dansk Psykolog Forenings prioriteringer i forhold til det internationale engagement i EFPA og IUPSYS.

Opgaver for Board of Ethics (BoE)

Denne arbejdsgruppe under EFPA har år tilbage været med til at udarbejde Meta Code of Ethics (2006) der beskriver rammen og de fire etiske principper, som afløste den tidligere "Code of Conduct"-tilgang – og ligeledes Model Code of Ethics, der præsenterer forslag til opbygning som guide til medlemslandene. Dansk Psykolog Forening har sammen med de øvrige nordiske lande fulgt disse vejledninger i egen udarbejdelse af de etiske principper for nordiske psykologer.

Derudover udarbejder arbejdsgrupper under BoE også fra tid til anden forskellige guidelines eller anbefalinger om etik knyttet til forskellige temaer, f.eks. internetbaserede ydelser, undervisning i etik til studerende og færdige psykologer, supervision (vedr. EuroPsych). Guidelines som også er at finde på Dansk Psykolog Forenings hjemmeside under etik. Som nye tiltag er kommet planlægning og afholdelse af såkaldte webinars om forskellige emner.

Mødeaktivitet

Mange medlemslande har valgt i indeværende periode at udpege repræsentanter til BoE. Det er glædeligt, fordi det vidner om, at etik for psykologer anses for væsentligt, men også kan være under pres nationalt. Udfordringen er dog også forskellige behov, kultur og sprog, fordi ikke alle altid har mulighed for at deltage i de virtuelle møder og i de få fysiske møder af ressourcemæssige årsager. Men engagementet er tilstede. Aktuelt er vi tre repræsentanter fra de nordiske lande: Danmark, Norge og Finland.

Der afholdes virtuelle møder ca. hver sjette uge – og har været afholdt kort **fysisk møde** i forbindelse med deltagelse på konferencen ECP2022 i Ljubiana i Slovenien og et dagsmøde i tilknytning til ECP2023 i Brighton i England, og et fysisk møde afholdes den 31. maj i 2024 på EFPA's kontor i Bruxelles. De virtuelle møder er velegnet til opdateringer og orientering også fra EFPAs bestyrelses-repræsentant, men ikke til udviklingsarbejde.

Deltagelse og bidrag ved ECP2023

Board of Ethics afholdt symposium med overskriften: Emergent topics and the ethics for psychologists: Board of Ethics (EFPA) reflections.

Her bidrog England med tema om undervisning i etik; Portugal om begrebet Conscientious

Objection; Slovenien om arbejdet med publikation om arbejdet med etik; og Danmark om arbejdet med kommunikationsstrategi i forhold til Dansk Psykolog Forenings medlemmer og begrundelsen herfor.

Derudover tog Johanne Bratbo fra Komité for Etik initiativ til afholdelse af et nordisk symposium med bidrag fra alle de 5 nordiske lande med overskriften: *Learning about ethics from teaching, practice and complaints. A Nordic Perspective.*

Her bidrog Island med oplæg om model for etikmodul for kandidatstuderende i psykologi; Danmark om sammenhæng mellem arbejdsvilkår, etiske dilemmaer og klager; Norge, Sverige og Finland holdt alle oplæg om deres tanker og tiltag nationalt for at udvikle arbejdet med klagesagsbehandling.

Aktuelle arbejdstemaer

- En gennemgang af Meta Code of Ethics i forhold til evt. behov for justeringer i sprog og indhold, da disse blev udarbejdet i 2006. Der er udarbejdet en tidsplan, hvor konsultationen skal ske nationalt i foråret 2024, drøftes i BoE undervejs og konklusioner af analysen samlet forelægges EFPAs GF i 2025. Komité for Etik har sagen til behandling.

Et projekt, der vil have som målsætning via et spørgeskema at give et indblik i, hvordan og hvor meget der undervises i etik på universiteterne, og hvor de enkelte medlemslande skal tage stilling til mulighed og interesse for at medvirke og udvirke kontakten til universiteterne.

5. Samarbejde med bestyrelsen i Dansk Psykolog Forening

Der har i hele perioden været et godt og tillidsfuldt samarbejde med fungerende formand Dea Seidenfaden om flere temaer, ligesom Johanne Bratbo blev inviteret til at give en orientering om status for arbejdet og forventelige forslag til kommende handlingsplan for Komité for Etik i forbindelse med bestyrelsesmøde den 9. november 2023 i Århus.

Komité for Etik har i hele perioden været repræsenteret i de afholdte formandskollegiemøder og i mødet den 7. marts 2023 haft mulighed for at orientere om eksistensen af refleksionsmateriale på Dansk Psykolog Forenings nye hjemmeside.

Endvidere har Komité for Etik bidraget til årsmødet i 2022 og desuden på anmodning udarbejdet udkast til et hørings svar vedrørende ny epidemilovgivning og etiske aspekter, som Dansk Psykolog Forening inkorporerede i eget hørings svar.

6. Behandling af indkomne klager og henvendelser

Administration

De vedtægtsændringer, som blev vedtaget ved GF21, er implementeret og Komité for Etik har således i samarbejde med sekretariatet fastholdt opgaven med at trimme proces og redskaber vedrørende klagesagsbehandlingen til fordel både for potentielle klagere, sekretariatets forberedende arbejde og drøftelserne i Komité for Etik. Dertil er arbejdet videre med formen for indstillinger til bestyrelsen, hvis klagesager indstilles til sanktion, således at informationsniveau og form gør det muligt for bestyrelsen at varetage opgaven med effektivering.

Henvendelser

Komité for Etik har fået flere henvendelser i løbet af året, hvor medlemmer har ønsket at vende forskellige problemstillinger, men hvor der ikke har været tale om sager til egentlig klagesagsbehandling, og hvor der f.eks. har kunnet henvises til andre relevante tiltag.

Eksempler

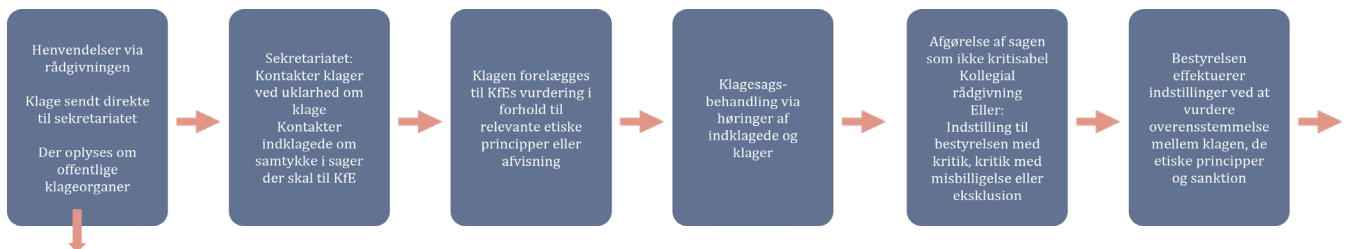
Bekymring for forskningsetik i større forskningsprojekt; Oplevelse med kollegas brug af kritik udtalt af Psykolognævnet på måder der har haft beskæftigelsesmæssig konsekvens; usikkerhed på betydning for de psykologfaglige ydelser i rådgivning tilknyttet institution med et erklæret religiøst ideologisk grundlag; udfordring med bekymring for psykologs manipulering af ungt familiemedlem, men hvor klage ikke indgives pga. frygt for at miste kontakten. Endvidere orienteres Komité for Etik løbende i anonymiseret form om henvendelser i telefonrådgivningen af principiel karakter.

Klagesager

I henhold til vedtægterne for Komité for Etik behandler vi kun kollegiale klager og klager over uautoriserede psykologer. Ved klientklager over autoriserede psykologer henvises klager således til at indbringe klagen for Psykolognævnet, ligesom Komité for Etik ikke optager klager til behandling, hvis klagen efter det oplyste er indbragt for anden klageinstans.

Hvis det ikke fremgår klart af klagen, hvad der klages over med relevans for etikken, kontaktes klager af sekretariatet for en præcisering før klagen forelægges Komité for Etik til behandling.

Oversigt over sagsgang ved klagesager

Fokus i arbejdet med klagen i Komité for Etik: Refleksion som det primære – forud for evt. sanktion!

- Når sekretariatet modtager klager vurderes, om denne hører under målgruppen for Komité for Etik – andre henvises til muligheder ved offentlige nævn.
- Før sagen forelægges for Komité for Etik, har sekretariatet sikret sig to forhold: At klager har præciseret klagen, hvis denne er uklar, – og at der er indhentet samtykke fra indklagede psykolog til, at medlemskab af Dansk Psykolog Forening må oplyses
- Når Komité for Etik starter behandling af klagesag, er opgaven at konkretisere, hvad der klages over, som er etisk relevant – og kun med afsæt i det, som er med i klagen!

- På baggrund af den analyse formuleres konkrete spørgsmål, som vi beder indklagede psykolog reflektere over med afsæt i de angivne relevante etiske principper og underprincipper
- Starter høringsproces i forhold til psykologen: Dialogen sker sædvanligvis på skrift – men kan også ske ved møde fysisk eller virtuelt
- Dernæst høringsproces, hvor klager kommenterer psykologens svar – derfra igen til psykologen, måske vise versa – før Komité for Etik træffer beslutning
- Hvis Komité for Etik udtaler kritik, kritik med misbilligelse eller anbefaler eksklusion → indstilling til bestyrelsen til effektivering, der tilser, at der er overensstemmelse mellem klagen, de etiske principper og sanktionsniveau.

Behandlede klager efterår 2021 – april 2024:

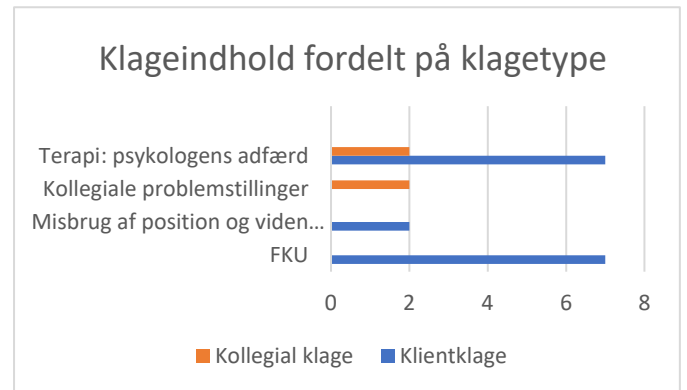
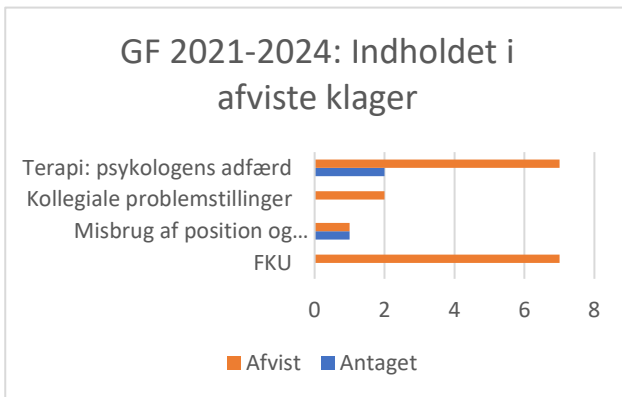
Kategori	Antal
Igangværende	2
Andre sager – afventer indgivelse af konkret klage (2022)	5
Afsluttet sag – medlemmet er udmeldt pga. restancer	1
Afvist – da psykolog ikke er medlem af Dansk Psykolog Forening	2
Afvist – da der er klaget til Psykolognævnet og/eller indklagede psykolog er autoriseret, og der er tale om klientklage og klager derfor henvist til Psykolognævnet	11
Afvist – da klager ikke vurderes fagligt etisk relevant	1
Klage afgjort med kritik – effektueret af bestyrelsen i juni 2022	1
Klage afgjort uden kritik – men ydet vejledning	1
Oversigt per 15. april 2024	23

Som det fremgår af oversigten, har Komité for Etik kun behandlet et mindre antal klagesager i perioden, hvoraf nogle er igangværende. Det fremgår af vedtægterne, at der skal oplyses om principielle sager, men der skal samtidig iagttages et hensyn til at indklagede ikke kan identificeres. Det kan dog oplyses, at der i flere sager er fokus på udfordringer med indklagede psykologs evne til at reflektere over egen adfærd og forståelse for, hvordan denne er oplevet af klager – og hvor både principperne om respekt, kompetence, ansvar og integritet har været i spil. Andet eksempel er grænseoverskridende adfærd fra psykologen i forhold til klient og kommunikation via sociale medier (facebook og e-mails).

Henvisninger til Psykolognævnet

Af oversigten fremgår samtidig, at der er indkommet en del klager til Dansk Psykolog Forening over autoriserede psykologer, hvor klager henvises til at klage til Psykolognævnet, dvs. fremstår som 'afvist' i forhold til Komité for Etik. I disse sager indgår også i flere tilfælde etiske problemstillinger, som ved klagesagsbehandling ville være blevet genstand for opfordring til etisk refleksion. Det fremgår dog eksplicit i lovgivning i tilknytning til Psykolognævnet, at man ikke refererer til de etiske principper for nordiske psykologer i behandlingen af tilsynssager.

For at give både Komité for Etik og medlemmerne en fornemmelse af, hvilke typer klager og etiske principper, der er i spil i disse sager, har Komité for Etik bedt sekretariatet om at udarbejde en summarisk oversigt herunder:

FKU = Forældrekompetenceundersøgelser

I mellem GF21 og GF24 er sket stigning i antallet af klientklager. I GF-perioden 2018-2021 modtog Komité for Etik et næsten lige antal af klientklager og kollegiale på hhv. 6 og 7, hvorimod Komité for Etik i GF-perioden 2021-2024 har modtaget 17 klientklager og 3 kollegiale klager, samt 3 klagehenvendelser, som ikke er relevant for indholdsoptællingen i diagrammerne på side 16-17.

Som diagrammerne viser, er der en overvægt af indkomne klientklager, der vedrører 1) psykologens adfærd over for klienter i terapi og 2) Forældrekompetenceundersøgelser (FKU'er). Samtidig viser diagrammet *GF 2021-2024: Indholdet i afviste klager*, at klagesager, der indeholder netop disse problematikker, er blevet afvist. Fx er alle 7 klager, der vedrører en FKU, indsendt som klientklager over autoriserede psykologer. En gennemgang af FKU-klagesagerne viser, at disse sager ofte berører de etiske principper om *respekt* og *integritet*. Klienterne beretter ofte om en oplevelse af, at psykologen negligerer og modarbejder klienten, samt ikke optræder upartisk overfor de involverede parter.

Nedenstående diagram viser vurderingen af fordelingen af de etiske principper i indkomne klager for GF-perioden 2021-2024, hvor både antaget og afviste klagesager er inkluderet.

Fortolkning af bestemmelse i vedtægterne

Komité for Etik har anmodet om bestyrelsens fortolkning af bestemmelser i vedtægternes § 2, stk. 4 og stk. 5, der angiver, at bestyrelsen kan henlægge sager til behandling i Komité for Etik og om at Komité for Etik ved tvivl om en opgave hører under Komité for Etik, kan Komité for Etik anmode bestyrelsen om en vurdering.

Årsagen til anmodningen er, at Komité for Etik ikke af egen drift kan rejse etiksager, og vi kun kan behandle klagesager over uautoriserede medlemmer og kollegiale klager og viderehenvise klager i klientklager over autoriserede psykologer til Psykolognævnet og andre relevante instanser. Det sker imidlertid, at vi i nogle af disse sager bliver alvorligt bekymrede for psykologens ageren og finder, at det er vigtigt, at der sker en hurtig reaktion for at forebygge yderligere forulempelser af klienter, også da sager som disse potentielt skader standens omdømme.

7. Økonomi

På GF21 tilsluttede deltagerne sig forslag fra Komité for Etik om at arbejde for udvikling af refleksionsmateriale, og i budgettet blev afsat et beløb i størrelsesordenen kr. 100.000 årligt i perioden, dog således at disse ressourcer indgik i posten med sekretariatsressourcer. Som andre enheder i Dansk Psykolog Forening har vores mulighed for overblik over økonomien været påvirket af Dansk Psykolog Forenings skift af administrative systemer - også på regnskabsområdet.

Vi har derfor tilstræbt stor økonomisk ansvarlighed og primært udviklet refleksionsmateriale ved brug af egen tid, bortset fra assistance til udvikling af model til hjemmesiden og trykning af folder og "spillekort". Opgørelsen over forbruget i Komité for Etik over perioden udviser således også et mindre forbrug end budgetteret.

Komité for Etik har anmodet om, at midler til fortsat formidling og udvikling af refleksionsmateriale videreføres i den kommende GF-periode 2024-2027, men således at midler hertil udskilles i en særskilt post.

8. Forslag til handleplan 2024-2027

Komité for Etik ønsker at fastholde den valgte kommunikationsstrategi via bidrag til Dansk Psykolog Forenings handlingsprogram for 2024-2027 med en række forslag til aktiviteter:

Udbrede kendskabet til de nordiske etiske principper for psykologer

- Arbejde for at styrke implementering af etik i kursusvirksomhed i Dansk Psykolog Forening og decentrale enheder – med afsæt i anbefalinger fra Board of Ethics i EFPA. Herunder indgå i overvejelser om der er behov for at målrettet tilbud om undervisning i etik for psykologer i autorisationsforløb
- Fortsætte proces med udvikling af elementer i refleksionsmateriale, artikler og andre formidlingsformer, m.v. – herunder til Dansk Psykolog Forenings nyhedsmedier og Magasinet P
- Fortsat dialog med universiteternes psykologuddannelser om etikundervisning for studerende

- Bidrage til øvrige aktiviteter i Dansk Psykolog Forening, hvor foreningen ønsker etik inddraget
- Fortsat engagement i det fælles nordiske etiksamarbejde og internationalt bl.a. i Board of Ethics i EFPA. Herunder varetagelse af værtskab i 2024 for det årlige etikseminar for de nordiske psykologforeningers etiknævn

Øge bevidstheden i medlemskredsen om etiske dilemmaer, som knytter sig til psykologfaglige funktioner

- Forsat tilbud om oplæg for decentrale enheder og medlemsgrupper
- Fortsat samarbejde med DP Studerende om tilbud til medlemsgruppen
- Justeringer og opdateringer af eksisterende etiske guidelines på hjemmesiden
- Fokus på samspillet mellem fagetik og fagpolitik i forhold til, hvordan jobvilkår og rammer har indflydelse på forekomsten og arten af etiske udfordringer for psykologer

Yde rådgivning til foreningens medlemmer om etiske dilemmaer og aspekter, herunder også i forbindelse med verserende eller afsluttet klagesag i Psykolognævnet

- Fortsat åben telefonrådgivning to gange ugentligt
- Dialog med Dansk Psykolog Forenings repræsentanter i Psykolognævnet om typer og forekomst af etiske aspekter i og dilemmaer for psykologer i tilsynssager.